

FEJTÖRŐ.

Számítási kérdés:

Ha A most 12 éves, B 4 éves, hány év múlva lesz B feleannyi éves, mint A? (Schweitzer Oszkár.)

Irodalomtörténeti kérdés:

Ki volt az a magyar író, ki először hangzottatta egy állandó kőszínháznak Budapesten való felépítését? Írásának volt-e valami eredménye?

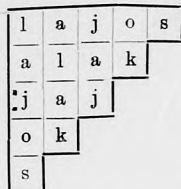
Képrejtvény:

Megfejtési határidő 1905 március 26.

23. számban közölt fejtörő kérdések megfejtése:

Számítási kérdés: 23, 35, 27, 38. — Történelmi kérdés: Aemilius Paullus. — Háromszögképrejtvény:

Képrejtvény: Ne menjen az napra, kinek vaj van a fején.

Helyesen fejtették meg: Zelliger Ferenc, Ungár Sándor, Domián Jenő, ifj. Borbély Gyula, Kossuth Károly, Fazekas József, Szőnyi Sándor, Farkas Ivor, Szántó Miklós, ifj. Issekutz Aurél, Grünbaum Zsigmond, Licskó Andor, Főföldy Sándor, Mattanovich Csaba, Radány Gyula, Friedmann A., Brummer Imre, Török István, Günther Tivadar, ifj. Gólián Pál, Kempfner Gyula, Simkó Oszkár, Markbreit Imre, a debreceni orsz. tanító-árvalházi nagy fiúk, Veres László, Márton Dezső, Melczér Béla, Morberger Gyula, Kern Oszkár, Nagy Bertalan, Györgyei Adolf, Eisele Gusztáv, Bartha Zoltán, Pois István, Kalisch fivérek, Kónya Zoltán, Németh Vince, Schweitzer Oszkár, Nagy István, Zwilling József, Hidvéghy Pál, A. Csorba Tivadar, Barta Pál, Reitzer Miklós, Rosemberszky Ödön, Steiner Marcell, Holbesz Aladár, Milutinovits Corinna, Bihar Aladár, Fröhvirth Mátyás, Palágyi Andor, Stern Imre, Grosz Pál, Husz Béla, Bence Dezső, Kormos Zoltán, Mattyasovszky Lajos, Kuzma Albert, Mikolásek István, Wilhelm Artur, Deutsch István, Lázár Lajos, Reitzer Lajos, Némethy Károly, Steinfeld Izidor.

A kitűzött könyvjutalmat (Karády-Gaal: Mesék és Regék) Nagy István gimn. III. o. t., budapesti előfizetőnk (VII., Nefeletjs-utca 17., III. 27.) nyerte meg.

SZERKESZTŐI TELEFON.

H. A. (Kispest). Leveled biztosan a postán veszett el. — P. Gy. (Temesvár). Aki egy rejtvényt fejt meg, az is résztvesz a sorsolásban. — S. M. (Újvidék). A korszolját törölje meg először jó tisztára, azután faggyúzza be s tegye — rongyba beburkolva — száraz helyre; így aztán nem rozsdásodik meg. — D. I.

(Nagyszében). Képrejtvényekkel el vagyunk látva; kockarejtvényeidre hamarosan rákerül a sor. Mindkettő bevált. — M. K. és S. (Budapest). Legjobb, ha megkérditek annak az intézetnek az igazgatóságától, melybe be akartok iratkozni. — L. L. Rejtvényedet közöljük. — U. S. (Budapest). 1. Rejtvényed bevált. 2. Az első regény a félévfolyam végével fejeződik be, Dickens műve csak a jövő félévben. 3. Ajánljuk «Az új földesúr»-at. 4. A nevezéssel már elkéstél. 5. A tornaverseny az eddigi megállapodások szerint pünkösdkor lesz. — M. L. (Budapest). A közlésre szánt rejtvények mindegyikét külön-külön darab papírosra kell írni. — I. L. (Hódmező-Vásárhely). Erre a kérdésre csak valami szaklap tudna megfelelni. — L. B. (Brassó). Nem tudjuk micsoda 14 számról van szó. Írd meg pontosan s azután intézkedünk. — M. A. (Miskolc). Az 1—14-ig terjedő számok ára 2 kor. 40 fill. — S. I. (Eperjes). Olvasd el az M. L.-nek szóló üzenetet. — K. K. (Budapest). Leveledet átadtuk a kiadóhivatalnak. — M. I. (Nagykanizsa). Azoknak a számoknak az ára 2 kor. 40 fill. — L. G. A pécsi honvéd hadapródiskola tandíja a viszonyokhoz képest időről-időre változik. Tavaly a magyar állampolgárok fiai évenként 300 koronát fizettek. — F. O. (Győr). Vegyész az lehet, ki a műegyetem négy évi tanfolyamát sikerrel fejezte be.

Ne vegyetek mást, mint

Nemzeti rajzeszközt.

Kapható minden papir- és könyvkereskedésben. 10954

Most jelent meg!

A

Magyar Nemzet Története.

Regényes rajzokban.

Irta

JÓKAI MÓR.

Hatodik képes kiadás.

Ára erős félbörkötésben 24 korona.

Havi részletfizetésre is kapható.

Aki szereti hazáját, kell, hogy ismerje annak történetét is. Magyarország dicsőséges ezeréves multját minden magyar embernek ismernie kell! Nincs lélekemelőbb, tanulságosabb és élvezetesebb olvasmány hazánk történelméről s ezért annak egy magyar háznál sem szabad hiányoznia.

Jókai Mór koszorus költőnk fényes tollával megírt történet nem szorul külön ajánlásra s így csak azt emeljük ki, hogy a többi történeti műveinktől eltérőleg Jókai regényes rajzokban mutatja be hazánk multját.

A most megjelent hatodik kiadást díszes kiállításban számos, hazai festőművészek képei után készült illusztrációval a Franklin-Társulat adta ki.

Kapható:

Lampel Róbert könyvkereskedése

(Wodianer F. és fiai) részv.-társ.

Budapest, VI., Andrásy-út 21. sz. és minden könyvkereskedésben.

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

TANULÓK LAPJA

A nmélt. vallás- és közoktatási miniszterium által 1896. május 26-án kelt 26808. sz. alatt, Budapest székesfőváros tanácsa által 1895. augusztus hó 20-án 7376. szám alatt ajánlott ifjusági hetilap.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:	FELELŐS SZERKESZTŐ	SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
Negyed évre ... 2 kor. 40 fill.	GAAL MÓZES.	Budapest,
Fél évre... 4 kor. 80 fill.	Kiadja a Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet	IV. ker., Egyetem-utca 4. szám.
Egész évre ... 9 kor. 60 fill.	és könyvnyomda.	Kéziratokat nem adunk vissza.
Megjelenik minden vasárnap.		

IZENET A MÁSVILÁGBÓL.

Elbeszélés

11

a magyar szabadságharc idejéből. Irta Teveli Mihály.

XII.

Leszámolás.

Az öreg Vértesnek nem volt többé nyugta azon a birtokon. Nyilvánvalóvá lett minden. A tanúvallomások ellene szóltak s minden tagadása ellenére kézzelfoghatóan bebizonyították Dombos esperese és jegyzője, akik a kötelezvény írásánál mint tanúk szerepeltek, hogy ő tartozik azzal a pénzzel; a honvéd sem vitte el titkát a másvilágra. László elküldte írásban a távolból.

Pedig olyan szép most a természet! Az ibolya is előbújt már. A patak mentén levetették gyászruhájukat az égerfák; pompás vörös színben virítanak. Tövében a tavaszi kankalin sárga virága, meg a szörös levelű szittyó tarkállanak. Végig sétál mellettük. Nem igen van már érzeke az ilyesmi iránt. Még bosszankodik is, hogy az odvas fűzfa törzsének a végén elő mert talazkodni egy málnabokor. Már miért nem, mikor a kis madárkának úgy tetszett; azok vitték oda a magvát. Nagy jó kedvük van így kora tavaszal a pintyökeknek, meg az ökörszem is vígan bújjá a bokrokat. Tiszta a lelkiismeretük.

Vértes elhessegeti őket, követ is hajigál utánuk. Fia is rossz kedvű és ott jön éppen a kapuból, atyja után megy a zúgó patak mellé; ne hallja más, amit mondani akar neki.

Többek közt azt is megmondta neki, hogy a cselédek még az este elhagyják a pusztát; mennek ünnepelni, mert vasárnap lesz a feltámadás napja. Szokatlan nagylelkűség! Még pénteken este eresztik haza s hozzá még mindnyáját egytől-egyig.

Mikor már mind eltisztultak, hozzá fogott az apa és fiú a leszámoláshoz.

Sándor felnyergelte a kese lovat, elvezette a nádas mellé s odakötötte egy törpe fűzfához. Azután visszament az istállóba, kivezette a másik két lovat, befogta az elé a felemás stajerkocsi elé, kihajtott messze délfele az országútra, ahol a kese várakozott s végignézett az ősi birtokon. Nagyon szép birtok lehetett hajdanában, mikor még kellően megmivelték; de most több azon az ugar, mint a bevetett föld; több dudva terem rajta, mint gabona.

És mégis fájt neki, nagyon fájt, hogy talán utoljára látja. A rossz embernek is vannak szívében gyengéd húrjai; s ha azokon végig száguldozik a fájdalom, azok is éppen úgy megrezzennek, mint a jó embernél.

Teljesen gonosz ember nincs is. Csak nevelni kell, csak bánni kell vele.

Úgy érezte most Sándor ebben a nehéz pillanatban, hogy az ő eddigi életpályája célját tévesztette, hogy neki több jutott a keserűségből, mint amennyi jog szerint egy embert megillet. Mikor még édesanyja élt, akkor sokkal jobb volt, akkor az anyai szeretet kárpótolta mindenért. Igen, ott fenn a nádas előtt, a kereszt azon a dombon hányszor volt tanúja az igazi boldogságnak.

Oda ment fel néha édes anyjával imádkozni. Atyja napokig nem jött, a feleség ott a kereszt-nél imádkozott férjeért és Sándor olyankor anyjának ölébe hajtva fejét, az ég csillagaiban gyönyörködött. Meg-megsimogatta az anyai kéz, édes jó gyermekemnek szólította, homlokodon esőkolgatta. Ó az nagy boldogság volt!

Most pedig a kieltelenség tanyája volt az a lakás. De csak volt!

Már vérvörös színben játszik a két ablak. Nem a leáldozó naptól.

Milyen irtózatossan vörös az a két ablak. Jól befűtött az öreg. A lángok már nem férnek el a szobában, kitörnek, végignyálják a vakolatlan házfalat, felkapaszkodnak az ereszig. Addig nyújtózkodnak, míg az is izzóvá lesz, az is lángol. Régi, porhanyós fa, nem sok kell neki. Mindig odább-odább halad a tűz, már a ház bal-szárnya lángtengerben áll. Csak néhány sziporka kell még... de nem is kell, a jobb-szárnya is ég. A zsuffedeles istállók néhány pillanat alatt követik a jó példát.

Jó, hogy jött az öreg, már nem bírta Sándor tovább nézni.

Vértés és fia egy percig szótlanul nézték a lángtengert. Még ilyen kivilágítást nem rendezett senki a feltámadás ünnepére.

— Ez is megvolna, szólt végre az apa a fiához.

— Meg, apám, most mehetünk.

A válasz, az örök válasz gondolata meglágyította szívüket.

Egymás nyakába borultak, megcsókolták egymást s még egyszer kezet szorítottak, azután felült az apa a stájerkocsira s örülten hajtott lefelé, dél felé; a fiú pedig felkapott a kesére s vágatott nyugat felé keresztül az ugaron, végig a réteken.

Mikor már jó messze volt, visszatekintett még egyszer; hosszú, méla tekintettel. Nem a tüzet nézte, az hadd égjen, ha édes atyja úgy akarta... hanem a dombot kereste s a dombon a keresztet.

Ott állt a kereszt; a lángtenger oda vetette szörnyű világosságát. Tisztán lehetett látni. Még a kereszt tövében a sír domborulása is észrevehető. Legalább Sándornak úgy rémlett.

Abban a sírban nyugszik az ő édesanyja, az ő volt védőangyala. Ha élne, nem volna ő földönfutó.

XIII.

Megbocsátunk.

Nem vágatnak már fújó paripák a harmezőn, az eke elé fogták újból őket; nem bömbölnek az ágyúk, helyettük a gépek zakatolnak; a puskaropogást a bánatos tilinkó szava váltotta fel.

Vége van a hősök harcának; hazánkra nehéz ködfelhők nehezédnek, melyeken át csak lassan-lassan tudott magának utat törni a megengesztelő napsugár.

László is visszatért övéhez. Őt hazaeresztették — tanulni. Olyan gyorsan teltek azok az évek szorgalmas, lelkiismeretes tanulással. Észre sem vették Domboson, mikor egyszerre ügyvédet kaptak Vértés László személyében.

Révész-Pusztát még a sógora adta el részletekben. A környék népe vette meg részenként. Áldás volt az nekik.

Alig ismert rá László a vidékre is, mikor évek múlva arra járt. Mert arra felé kellett mennie Sukoróra azért az ő kedves kis ápolójaért. Elvitte haza feleségnek az új, szép kastélyába, mely az ősi Vértés-kastély nagy kertjének déli végében épült számára.

... Dombos határában van egy erdő, mely a község tulajdona. Tölgyesnek hívják. Felóra járásnyira kezdődik a falutól s azt mesélik az öregek, hogy akadt ott hajdanában haramia bőven. A zsandárok azonban sarkukra hágtak s most nem lakik benne élő lény csak egy öreg, nagyon öreg remete, a ki hosszú, fehér szakállában olyan, amilyenek Mikulást képzelik a gyermekek. Daróc-csuhában, széles karimájú kalapban jár-ke az erdő rejtekeiben, mint a múlt idők hazajáró lelke. Fehér kampós botjának vashegyével kaparász az avarban, a bokrok között s szinte fél, ha ráakad valami ennivalóra, mert nehéz már neki lehajolnia érte.

Kunyhója mindjárt az erdő elején van, ott állnak legsűrűbben a fák és a hegyoldal hirtelen, szög alakú hajlása ott formálódik legalkalmasabban olyan helyre, ahol ilyen ember lakhatik. Nem kívánczik ki onnét sohasem. Ha éppen találkoznia kell valakivel, ha már nem térhet ki az emberek elől, beszédbe ereszkedik akárkivel, csakhogy fukarkodik a szavakban és ilyenkor mindig felteszi nagy, fekete pápaszemét, mert már nagyon rövidlátó.

A község házában érdeklődtek már iránta. Meg is izente nekik, ha alkalmatlan nekik, elmegy ő más határba; nincs kötve sehová. Nevét is megüzente: Andrásfinak hívják.

Reggeli nyolc órakor mindig ott állt az erdőszélen; a juhászt leste. Jó reggelt kíván neki; azután bemegy megint az ő birodalmába. Meg is állapodtak benne, ha egyszer nem találta ott állni nyolc órakor, akkor legyen szíves, jelentse be: hogy meghalt az öreg remete. Majd csak eltemeti valaki.

... Vértésék kertészének, Mártonnak ablakán kocognak késő este. Megijedt szegény, hogy valami baj esett az uraságnál. Világosságot

gyújtott, magára vette az elnyűtt katonaköpenyegget, melyet fiatalabbik urától, az ügyvéd úrtól kapott s kiment nézni, mi a baj.

Kiesi hijja, hogy el nem kiáltotta magát:

— Uram, irgalmazz!

A vén remete állott előtte, akit csak hírből ismert eddig.

— Ne ijedjen meg, kertész uram, szólt a látogató lassan, kimért és felette halk hangon. A Tölgyes remeteje vagyok. A juhásztól hallottam, hogy maga jó öreg ember. Meghallgatja-e kérésemet?

Márton behívta vendégét a szobácskába, leültette az asztal mellé a támlás padra; ügyis már nagyon ingadozott a teste, mint a beteg fenyo. Ő maga az ágyon ülve figyelt nagy jó-akarattal.

— Lásza, kertész uram, folytatá a remete két karját gyengéden az asztalra támasztva, az én szívem már olyan, mint a kialudt vulkán. Nincs abban egy csepp tűz, egy csepp szenvedélysem. Nem szeretek, nem gyűlölök senkit; senkim sincs e világon és senki sem törődik velem. Csak egyetlen egy kívánságom van.

— Ha majd a falu juhásza, aki ott a Tölgyes mellett legelteti nyáját reggelenként, ha majd ő halálom hírére hozza, akkor jöjjön ki maga az én kunyhómba. Ezt a botomat a juhásznak tesztálom, adja át majd neki; a kecskebörtarisznyát pedig magának hagyom. Abban a tarisznyában lesz egy levél, azt adja át a bírónak. Csak ezt akartam mondani. Egyebet semmit. Isten áldja meg!

A kertész marasztalta, hogy pihenje ki magát még egy kevéssé; a remete azonban nem tági-tott.

Kint az ajtó előtt felemelt a földről két kis gyermekocsit, azt átadta a kertésznek.

— Soká dolgoztam rajta. Első és utolsó munkám ez. Nagyon nehezen ment, míg össze tudtam róni. Adja át, kérem, az uraságnak. Úgy-e, van mindkét uraságnak gyermeke.

— Egy-egy fiacskája van mindegyiknek; — Kardos úrnak is, meg Vértés úrnak is.

— No jó, éppen jó. Unalmamban csináltam, adja át a két kicsikének. Isten áldja meg!

Elment, amerről jött. Fel a kertnek, a sáncnyereg mellett botorkált el, onnét az erdőcskén fel a legelőre s azután még félórányi útja lett volna a kunyhójáig. Neki azonban öt órába került. Nagyon fáradt volt; alig birt a Tölgyesig vánszorogni.

Ez az egy elintézni valója volt még az életben. Lelke most már teljesen megnyugodott.

Három napra rá feltűnt a juhásznak, hogy a remete nem áll ott az erdő szélén. Megállította nyáját, hátha csak az időben van a tévedés. Elővette furulyáját is, elfújta rajta egy-két nótát, de a remete még sem jelentkezett. Tovább már nem várhatott, mert délig az itatónál kell lennie a juhokkal.

Mikor már jó messzire volt, még egyszer megállította a nyáját, meghagyta fiának, hogy vigyázzon addig egymaga, míg ő visszajön.

Bement a kunyhóba — a halál tanyája volt az.

Fiát azonnal a faluba menesztette a szomorú hírel, hogy a remete meghalt.

Az első, aki halottnézőbe jött, az öreg kertész volt. Kinyújtotta az ajtónál várakozó juhásznak a fehér botot, ő maga pedig leakasztotta a kunyhóba benyúló faágról a tarisznyát, megnézte van-e benne irás s mikor megbizonyosodott benne, elment vele a bíróhoz.

A bíró felbontotta a borítékot, de csak a külsőt, mert a másodikra az volt ráírva: Vértés Lászlónak.

A címzett nem sejtette, mit izenhet neki a remete a másvilágból. Kíváncsian bontotta fel a borítékot s ime, három irás volt benne.

A legfelsőbb irás az az átkos kötelezvény volt, melyet Vértés Péter az ő őseinek pincéjéből ellopott. Most visszaküldi, bár egyiküknek sincs már szüksége reá. Érdekes, gondolta magában László. Talán megtalálta valahol ez a remete.

A másik irás levél volt, mely a temesvári csata után kelt. Arról értesítik benne az akkor Zágrábban tartózkodó Vértés Pétert, hogy fia, aki az ellenség táborából átpartolt magyar honvédnek, hősi halállal múlt ki.

Ez a levél boldoggá tette Lászlót. Sándor velünk harcolt, Sándor nem áruló! Fogta az egész levélsomagot, átsietett vele Kardosékhoz, ahol éppen akkor felesége is volt; felolvasta nekik a tudósítást. Mindnyájan megindultan hallgatták.

Margitnak esett legjobban az új hír. Megizente azonnal az esperesnek, meg a jegyzőnek, milyen jó ember lett Sándorból.

Csak azután került elő a harmadik irás.

Pedig az volt az igazi.

Alig olvasható, szaggatott, kúszált írású levél volt, mely így szólt:

Kedves Laci öcsém!

Vezekeltem tiz hosszú esztendőn keresztül bűneimért, jussom volt hozzá, hogy nyugodtan

haljak meg. Az én vérem csergedez a te ereidben, tudhatod, hogy nem az ösztökélt gonoszra. Kártyáztam, az tett tönkre. Mikor vagyonom elűszott a kártyán, irigyelni kezdtelek titeket, hogy jó módban éltek; gyűlölni kezdtem környezetemet, ismerőseimet, mindenkit. Azt hittem, hogy az ellenségnél újra meggazdagodhatom. Elhagytam hazámat és keservesen csalódtam Zágrábban. Gazdag reményekkel mentem oda s mint a reménység hajótöröttje tértem vissza — hazámba. Úgy érzem, ezalatt a tíz esztendő alatt, melyet itt töltöttem a természet ölében, megtisztultam bűneimtől. Lelkiismeretem addig mardosott, addig-addig imádkoztam, míg egyszer csak megszállt a nyugalom. Ó, milyen édes a léleknek ez a nyugalma.

Kérdezd meg az egész családot, meg tudnak-e bocsátani sok bűnömért. Azt ízenem nekik a másvilágból, hogy már a földön bűnhődtem mindenért. S azt ízenem nekik, ha már nem haragusznak rám, irassák fejfámra ezt az egy szót: megbocsátunk. *Vértes Péter.*

... A dombosi temetőben nagy márványkereszt áll, rajta ez az egyetlen, de legszebb szó: Megbocsátunk. *(Vége.)*

MILYEN LEGYEN A DIÁK.

Fellobbanó lelke nemes lángra gyúlva,
Oltára legyen a szűzi tisztaságnak,
Ragyogjon a szeme tükreként lelkének,
Ne legyen felhője derűs homlokának.
Elbájoló, vidám, boldog gyermekmosoly
Tündöklő sugára hintsen fényt arcára.
Bátor önértéssel álljon a munkába,
Éber kitartással, meleg szeretettel.
Lobogó vágy égjen hevülő keblében:
A hazának élni, fenkölt, nagy lélekkel.

Szlámyi K. György.

MÁTYÁS HALÁLA.*

Mátyás és vele a magyar nemzet dicsőségek tetőpontján álltak.

Meg akarta mutatni a világszellem, hová emelkedhetik egy nép nagy és nemeslelkű fejedeleme alatt.

Örült a szegény, vígadott a gazdag; a földműves bizton veté el gabonáját, nem kellett

* Mutatvány Jókai «A magyar nemzet története» című művéből.

félennie, hogy azt idegen seregek lovainak patkói letapodják; a bajnok örömet ment a csatába, mert diadal várt reá ott is.

Kívül hatalmas, belül erős volt az ország, harcainak nagy részét határain kívül viselte s az 1485-ik évben Európa minden fejedelmei szövetséget kötöttek a magyar királlyal, köztük: VIII. Károly francia király, Ferdinánd Napoly királya, Kazimir lengyel fejedelem és Bajazid szultán.

Igazság honolt az egész birodalomban: a törvény egyenlően osztatott gazdagnak és szegénynek, a rablóvárak nem rettenték többé a békés lakosokat.

Állandó hadserege volt az országnak, híres, győzhetlen légiók, csatában edzve, begyakorolva és jól fizetve. Nem kellett minden hadjáratnál felültetni a távol vármegyéket s nagytömegű rendetlen bandériumokkal menni az ellenség elé. A fekete sereg és az ostromágyúk megvédék az országot. Mátyás különböző fegyvernemekre osztá hadseregét s mindeniknek külön harcolásmódot rendelt. Voltak gyalog páncélosai, nagy pajzsokkal, egyenes kardokkal, könnyű huszárjai, a szárnyakon harcolók, a páncélosok sorai előtt álltak a lövészek és lándzsások, kik szabályszerűen visszavonultak, ha támadt az ellenség, s ismét előtörték, ha visszaveretett. A fegyvergyakorlatok a régi római phalanxok idejére emlékeztettek. Ez állandó hadsereg állt húszezer lovasból, nyolcezer gyalogból és kilencezer csataszekérből, melyek még akkor nagy szerepet játszottak az ütközetekben. Ezek mellett volt még a nyolcezernyi fekete sereg, melyet maga a király vezényelt. Ostromoknál nemcsak ágyúkat, hanem mázsás köveket hajtó gépeket is használtak. E sereg évi zsoldja ment egymillió hatvanezer aranyra. Táborban szigorú rend tartatott, minden rablás, kicsapongás meg volt tiltva. Nőknek nem volt szabad a táborhoz közelíteni, részegség, káromkodás büntetve volt. Legforróbb nyáron, úgy mint leghidegebb télen helyt kellett állani mindenkinek s maga a király adott abban példát. Midőn e hadi intézkedéseit dicsérték Mátyás előtt, ő azt felelte, hogy csak a régi görög és római hadvezérek tetteit kell tanulmányozni s azokat az újabb viszonyok és változott körülményekhez alkalmazni, hogy a hadtudomány tökéletesedjék.*

* Galeotti. De dictis et factis Mathiae.

Nyitva volt az út mindenki számára, hogy hősi tettek, vagy ész és tudomány után magának fényes állást szerezzen; a király maga kereste a hasznavehető embereket. Magyar Balázs, Kinizsi Pál, a két Zokoli, Csupor, a Dóceziak és több más jelenkorunkig hírneves család fejei Mátyás alatt szerék legelső hatalmukat; egy zsidó, hajdani nevén Erneszt, praktikus ismeretei és becsületessége által annyira vitte dolgát, hogy kikeresztelkedvén, Mátyás által kincs-

követeit, hogy őket behívják; azonban az orosz fejedelmek nem engedék meg a népvándorlást s az elszakadt ösök visszatértek hegyeik közé.

Az ipar, gazdaság, föld- és szőlőművelés felvirágozott. Mái is megmutatja a gömői földműves azt a hegyet, melyen Mátyás saját kezeivel kapálta a paraszt ember szőlőjét s nevette a vele sorban izzadó főurakat, kiknek némelyike kidült a nem szokott munkából. Mindennemű kézművesek özönlöttek az országba s Mátyás

MÁTYÁS KIRÁLY HARCJÁTÉKBAN LEGYŐZI HOLUBÁR CSEH VITÉZT.

tárnokává neveztetett ki, s hogy Mátyás kincstára mindig tele volt, azáltal eléggé igazolva van mind a kincstárnok becsületessége, mind a király emberismerete. Mátyás alatt emelkedett magasra a Zápolya-család is. Ennek ugyan jobb lett volna «Nevetlen falu» rideg magányában a Deákfalvi Deák-telken élni és elmúlni, mint nagyravágyásával később mindazt lerontani, amit jóltevője, a nagy király épített.

Az ország népessége szaporodott. Mátyás fölkeresteté a kúnok maradványait a Dnieszter és Búg között s megtelepíté őket Magyarországon; megtudva, hogy a Kuma mellett még egy régi, elmaradott magyar törzs él, azokért is kiküldé

idejében már voltak a városok tornyai órák, ami nagy ritkaságnak tartatott másutt. Pompás épületek emelkedtek mindenütt a kor izlése szerint s pompa volt a király udvarában és jólét a jobbágyében.

A tudomány és művészet is hazájára talált Magyarországon, pompás szobrok, festmények ékesíték a királyi palotát és a főurak kastélyait; művészek, zenészek, énekesek ismertették meg a nemesebb élvezeteket; s a legbecesebb emlék, mit Mátyás magának emelt, volt a budai nagy könyvtár. Több mint ötvenezer darabból állt az, mind a legritkább, a legnevezetesebb munkák, miknek megszerzésére évenként harminchárom-

ezer aranyat adott ki a király. Minden kötet diszes nyomás, vagy iratban, festvényekkel, aranynyomatú bőrből kötve ezüst és arany kapoccsal; az állványok cédrusfából, himzett selyem függönyökkel, sorban a termekben, háromszáz antik művészi szobor, az előteremben astronomiai és erömütáni műszerek, középen óriási éggömb két angyal által emelve. Ilyen volt a budai könyvtár; * Mátvás alapítá a pozsonyi tudományos egyetemet is. A tudományok terén fáradozó férfiakat tudta jutalmazni, egy astronomiai munka írójának nyolcszáz aranyat és kétszáz arany évdíjat adott; itt azután igazán felsőhajthatunk, hogy boldog régi idők! A külföld legtudományosabb férfait iparkodott hónapok megszerzeni. Budán egy roppant épületet emeltetett, melyben negyvenezer tanuló ifjú számára legyen hely, hét nagy hallgató terem-

MÁTÁS TUDÓSAI KÖRÉBEN.

mel minden oldalon, középen a tanárok lakival; egy szárnya ez épületnek az orvosi kar védencei, betegek és gyógyszer-tára számára volt kijelölve. Óriási mű! Miért nem élhetett Mátvás még félszázadig?!

Mátvás állíttatá fel a legelső könyvnyomdát, mit Geréb László hozott Budára; a legelső mű, mit rajta nyomtak, volt a Chronica Hungarorum.

Vala pedig ez azon időkben, amidőn Magyarország legelső főurai neveiket sem tudták leírni. Mily magasan állt Mátvás nemzetének legjobbjai fölött!

És mind e dicsőségnek, hatalomnak, méltóságoknak, nemzeti jólétnek vége lett harminc év alatt.

Egy napon Mátvás éppen Bécsben lévén, egy tányér anconai fűgéből evett, melyet Beatrix maga nyújtott neki. Egy óra múlva elsötétültek

* Brassicanus et Fflugk.

szemei és nyelve megnémült, másnap meg volt halva.

Gyanítják és nem ok nélkül, hogy azon fűgék meg voltak mérgezve.

Mátvás ekkor éppen ötven éves volt. Harminchárom évig uralkodott bölesen és igazságosan népei fölött. Szobrot emelt neki az utókor Kolozsvárott, szülővárosában; de minden érenél becsesebb emlék a később századokra fenmaradt közmondás:

«Meghalt Mátvás király, oda az igazság!» *

AZ ESTHAJNAL-CSILLAG.

Topélius finn költő után.

ATYA: Most, hogy a nap lehanyatlott, emeld fel fiam szemedet az égre, és nézz körül. Látod, hogy ragyognak a csillagok?

FIÚ: A csillagok Isten szemei.

ATYA: Szép hasonlat. Látod azt esthajnal-csillagot, melynek oly feltűnő a fénye; honnan kapja? Kíé a fény, mely benne felragyog?

FIÚ: Ez Isten dicsőségének a fénye.

ATYA: Igazad van. De tudnod kell, hogy az esthajnal-csillag bolygó test; vajjon mi a bolygó csillag? Kinek engedelmessékedik?

FIÚ: Isten akaratának engedelmessékedik.

ATYA: Micsoda égi hatalom uralkodik rajta, hogy mindig egyenlő körben kell mozognia?

FIÚ: Isten mindenhatósága.

ATYA: Kétségtelen. Hanem talán ezt is a nap vonzza, mint a többi bolygót. Miféle erő tartja össze a világot?

FIÚ: Az isteni szeretet.

ATYA: A nehézkedés és vonzás törvényének

* Mátvás király alakját, különösen uralkodásának azon korszakát, melyben a cseh rablók uralmát osztörtte, választá Jósika Miklós tárgyául egyik legkiválóbb regényéhez e cím alatt: «Csehek Magyarországon».

nevezik ezt. Mi akadályozza ezt a csillagot, hogy a Napba ne zuhanjon? Miféle újabb erő ez?

FIÚ: Isten bölcsesége.

ATYA: Ez a középponti vonzás ereje. De hagyjuk ezt, fiam, úgy látom, neked külön csillagászati elveid vannak, amelyek nem utolsók! Hol tanultad ezt?

FIÚ: Isten igéjéből.

ATYA: Isten örökkévaló és mindenütt jelen van. Ó, gyermekem, nem cserélnél velem? Szívesen oda adnám összes tudományomat a te hitedért... De világot se cseréld fel az aranyat hitvány kavicsért! *Hentaller Elma.*

A magyar nemzet története.*

Jókai Mórról mindannyian tudjuk, hogy a magyar regényirodalomnak, kiváltképpen a történeti- és társadalmi regénynek legelső, legjelesebb művelője volt nemcsak hazai irodalmunkban, hanem az egész világirodalomban is.

Műveinek a tárgyát leginkább a magyar történelemből vette, vagy legalább is történeti háttérbe állította be azt a mesét, mellyel olvasóit szórakoztatni akarta.

A magyar történelemnek senki sem volt alaposabb ismerője, mint Jókai, ki annak minden zeg-zúgát ugyancsak kikutatta s nem egyszer egy-egy érdekes mozzanatra hívta fel a történetírók figyelmét.

A történelmi regényírásnak a világirodalomban is legelső képviselője Jókai.

Nagy örömmel vesszük tehát kezünkbe azt a szép munkát (immár hatodszor boesátja közre a kiadó társulat), melyet a nagy költő egyenesen azzal a céllal írt meg, hogy abból hazánk történetét ismerjük meg.

Jókainak itt is az az írói tulajdonsága tűndöklik legjobban, mely őt, mint regényíróként jellemzi: szép elbeszélő művészetének páratlansága.

A magyar elbeszélő stílus Jókai nyelvében ulti legszebb diadalát. Az irodalomtörténetírók mindegyik művének egyformán odaitélik apalmát. Ez a történelem azonban még regényeit is felülmúlja e tekintetben.

Megszoktuk, hogy a történelem nem egyéb mint nevek, évszámok halmaza, dinasztiai (uralkodócsaládok) versengésének leírása és semmi más.

* Jókai Mór: A magyar nemzet története regényes korrajzokban. Hatodik képes kiadás. Budapest, Franklin-Társulat. 1905. Ára félbörkötésben 24 korona.

Jókai mesét mond el. Mesél, mintha nem is sokat törődne az ajkára túluló szavakkal, hisz ez most mellékes; hadd beszéljenek a tettek. Ezekből merítsünk tanúságot, ezeken lelkesedjünk. A dicső példa nemesítse meg lelkünket az elrettentő vészek, háborúk, cselszövények ébresszék föl bennünk a hálaérzetet, hogy a magyarok istene megóvta hazánkat oly sok bajban is.

Jókai művészi hévvel, költői lélekkel írta meg hazánk történetét. Minden szava, hogy úgy mondjuk, ki van számítva, s az egyes fejezetek, melyek aránylag igen rövidek (3-4 lapos egy-egy) egy szép költeménnyel érnek fel.

A nagy költő azonban mint történetíró is helyesen fogta fel feladatát. Nem az uralkodók, kiskirályok és oligarchák családjainak történetét mondja el, hanem a magyar népet, a nemzetét, a mely nála mint egy egységes egész vesz részt sorsának intézésében.

Azokat a hősokeket, kik ebből az együttműködő, együtt érző nemzetből kiválnak személyes bátorságuk, jeles tulajdonaik s határt nem ismerő hazaszeretetük emelte ki honfitársaik sorából.

Ezeknek a jeles embereknek hőstetteit a költő lélek melegségével s a kutató történetíró bírálatával párosítva veti papírosra a nagy költő, halhatatlan emléket emelve ezáltal számukra.

Forrásai közül legszívesebben *Cserei Mihály* históriáját használta, nemcsak ebben a történelmében, hanem a törökvilág korából vett regényeiben is. Csereit természetesen nagy óvatossággal forgatja, mert tudnunk kell, hogy ez a tizenharmadik századbeli krónikásunk nem egyszer igazságtalanul bánt el a történetzemélyeivel.

A Franklin-Társulat, midőn Jókainak «A magyar nemzet története» című könyvét újból kiadta, a könyv három kötetét egy vaskos könyvvé egyesítette s a szöveget körülbelül 100 művészi képpel díszíté.

A több mint 900 oldalra terjedő kötetet melegen ajánljuk olvasóinknak.

ISMÉT A RUGALMASSÁGRÓL.

Nyolcadik beszélgetés a fizika köréből.

A rugalmassági erőt, vagy röviden a rugalmasságot az alakváltozás, a test alakjának és térfogatának erőszakos megváltoztatása kelti fel, mert a test törekszik visszafoglalni eredeti térfogatát.

Ennek az erőnek a nagyságát kellene most

kissé megvizsgálunk. Minthogy az erő maga csak egy általunk kigondolt, egy kérdésre válaszul adott fogalom (lásd: «Az erő» című közleményben), amelyről feltettük, hogy mást nem okozhat, mint mozgásváltozást, tehát az erő nagyságát a mozgásváltozás nagyságával kell mérnünk.

Ha leejtem a labdámat, az visszapattan, de bizony nem valami magasra. Ha t. i. csak úgy ejtem le, azaz egyszerűen eleresztem a kezemből. Ilyenkor az egész energiát, mely a földhöz érve behorpasztja és visszapattantja a labdát, a föld vonzása következtében szerezte a test. De ha jól a földhöz vágom a labdát, vagyis a magam izomerejével is segítem a föld vonzóerejét, akkor a labda erősebb behorpadást fog szenvedni, amint ez magától értetődik, az erősebb behorpadásra erősebb visszahatást fog kifejteni, ami abban fog nyilvánulni, hogy a labda jóval magasabbra ugrik az imént. Az erős lehajtás következtében a föld vonzó erejéhez hozzáadódott valami, a labdát nagyobb erő ragadta a föld felé, tehát gyorsabban mozgott arra. A gyorsabb mozgás nagyobb mozgásenergiát szerzett neki, a nagyobb mozgásenergia jobban belapította a labdát, a labdának a nagyobb belapítás ellenében nagyobb erőt kellett kifejteni, hogy eredeti alakját és térfogatát visszafoglalja s ez a nagyobb erő nagyobb mozgást (gyorsabb és hosszabb útú) okozott, vagyis a labda magasabbra ugrott, mint az imént.

A nagyobb rugalmassági erőnek felkeltője egyszerűen a nagyobb alakváltoztatás volt. Minél nagyobb alakváltoztatást teszek egy testen, annál nagyobb rugalmassági erőt keltek fel benne és a hányszor *nagyobbat* eszközlök rajta, *annyiszor* nagyobb rugalmassági erőt keltek fel benne, vagyis *a rugalmassági erő egyenes arányban áll az alak és térfogat változtatással.*

Erre közelítő pontossággal csak mérések által juthatunk. Rugalmas, vízszintesen kifeszített acéldrótra különböző súlyokat függesztünk. A kifeszített drót meghajlik, még pedig annyszor erősebben, ahányszor nagyobb súlyt tettem rá. Ha leveszem a súlyt, visszaugrik.

Ha zongorázom, a húrok a kis kalapácestól való ütés miatt rugalmas alakváltozást szenvednek, de mert az ütés csak pillanatnyi, vissza akarják foglalni eredeti helyzetüket. Amint azonban a húr mozog a nyugalmi helyzet felé, szerzett mozgás energiája nem hagyja megállni ott, hanem túl kell mennie azon ellenkező irá-

nyú alakváltozásba, míg a mozgásenergiából telik, aztán vissza ismét, szóval «rezeg» mielőtt megállna és olyan gyorsan rezeg, hogy egy másodpercre 100–1000 ilyen rezgés is esik; ezt a rezgést átveszi a levegő, az is ugyanilyen ütemű rugalmas alakváltozásokat szenved, azt a fül dobhártyájáig juttatja s az közvetítvén ezen rugalmas alakváltozásokat a fül belsejébe mi ezt mint *hangot* vesszük tudomásul. Pedig a külvilágban nem történt egyéb, mint rugalmas alakváltozás — és mi hangot hallunk. Az egész zeneművészet fizikai alapja, alapíténye a rugalmas alakváltozás. Erről bővebben máskor.

A testek ez alakváltoztatással szemben való ellenállása nyilvánul az alakváltoztatás minden fajánál, nyomásnál, nyújtásnál, csavarásnál, ehhez képest e három fajta rugalmassági erőt különböztetjük meg.

Igen, de a rugalmasságot keltő alakváltoztatásnak határa van. Ezzel azt akarjuk érteni, hogy minden testnél el lehet érni akkora alakváltoztatást, amelyből már az nem tud visszatérni eredeti alakjába. Az ilyen maradandó alakváltoztatások legkisebbikét a rugalmasság határának mondjuk, mert minden annál kisebb alakváltozás még fölkelte a rugalmas erőt. Persze ez a határ nem hirtelen, hanem fokozatosan áll be. Először csaknem éppen pontosan foglalja vissza az eredeti alakot a test, aztán mindig kevesebb, kevesebb képessége lesz erre, végre azt egészen elveszíti.

Ez a határ a különböző anyagoknál nagyon különböző helyen van. Az ólom olyan «rugalmatlan», hogy nagyon kicsi alakváltoztatást tehetünk csak, ha azt akarjuk, hogy eredeti alakját visszavegye. Az elefántesont már nagyobb változtatásoknak is ellenáll. (Billiárd golyók.) Azért ezt rugalmasnak mondják. Általában közbeszédben azt hívják rugalmatlannak, amelyet igen kis alakváltoztatás már a rugalmasság határára visz, és azt rugalmasnak, amelynél erre nagyobb alakváltoztatás kell. Pedig a rugalmasságnak csak két különböző *fokáról* van szó.

Dienes Pál.

A budapesti nagy árvíz emléke.

A ferenciek Kossuth Lajos utcai templomának falába az 1838-ik évi nagy árvíz emlékére gyönyörű domborművet illesztettek be, mely *Holló Barnabás*-nak, a jeles szobrásznak a műve. A domborművön egyszerű jelenet közepén emel-

A WESSELÉNYI-EMLEKTÁBLA. — HOLLÓ BARNABÁS SZOBORMŰVE.

kedik Wesselényi Miklós alakja, amint csónakjával éppen az utolsó pillanatban ér egy házhoz, melynek már tetejét ostromolják a habok.

Erre az eseményekre vonatkozó adatokat leg-hivebben Wesselényi naplója örökíti meg, melyből egyes szemelvényeket alábbiakban közlünk:

«Március 13-án délben indult meg a jég. — írja Wesselényi, — darabig csendes méltósággal, robaj nélkül ment, később megállott s az emberek újra kezdettek rajta járni; öt órakeror újra megindult s nemsokára tornyosúlni kezdett, valamint törni és forrni a jégtömegeket duzzadva emelő s újra szétzúzó hatalma a dühöngni készülő Dunának. Haza menvén, lovat nyergeltettem; midőn a város piacára értem, már omlott a hullám a Váci-utcán lefelé; bajjal tudtam ezzel szembe, s csaknem végig, hasig lovagolni. Már a német színház s Dorottya-utca is vízzel borítva valának. Gróf Károlyi Györggyel Széchenyi István lakására lovagoltunk, onnan ki az országúton a linea felé, ezen még innen értünk oda, hol a víz a Theresia- és József-város felé keresztül száguldott. A víz apadására nézve kapott biztositás folytán visszatértünk s én azon hiedelemben, hogy bős Dunánk ezen ijesztéssel és látványadással be fogja érni, éjfél után hazamentem.

Március 14-én, szerdán reggel öt óra tájban a Belvárosba beindultam, hallván, hogy a városházánál csónakok vannak. A Kígyó-utcát már csaknem egészen víz alatt találtam, elébb térdig, majd ölig gázolva haladtam s visszatérni már nem akarván, nyakig érő vízben értem a város piacára, hol egy ladikot sem találtam.

Reggel hét óra után ladikra ültem. A Belváros utcáin evezünk s a Váci-, Kishíd-, Aranykéz- s más utcákból hordtuk a menekvőket a Sebestyén-piacra. A Sóház- s Molnár-utca felé, a lövőhely háta mögött értünk ki a széna piacra, a református templom előtt sebesen rohant a víz keréresztül, de még oly kicsiny volt, hogy a hajóból kiszállva, azt egy darabig húzni kellett. Innen az Üllői-útra mentünk s több apró házak fedeleiről az embereket leszedtük. Néhány teher embert vittünk az országút még szárazban levő részére (a Nemzeti Múzeum előtt) s ezeknek jó szolgálatot tettünk, mert ahonnan kihoztuk, a ház nemsokára vízbe dőlt. Már ekkor kezdettek a házak omlani s düledezni. Ezeknek ropogása,

rohanása, a víz közt emelkedő porfellegek, a rémitő sikoltás, sírás, ordítás borzasztó képet mutatva a dúló enyészetnek.

Valahára megvirradt s e szomorú reggelen, március 15-én csütörtökön a felkelő nap halvány sugarait egy tengerre s ezreknek abba temetett vagyionukra és romtömegre terjesztette. Hol még 24 óra előtt munkás polgárok, boldog családok köszöntötték életadó feltűnését, ott most a szélesen terjedt hullámsír felett mély csend függött, mit olykor csak a még gyéren álló házak zuhanása s imitt-amott hangzó segít-

CSIKY KÁLMÁN.

ségkiáltás szakított meg. Az éjjeli s mai feszült munka, megázás, fáradság, sebek s ütések pihenni kényszerítettek; kevéssé ledőltem, a lankadság rajtam erőt vett s elaludtam.

Miután mintegy óra múlva fölkeltem, nem tudtam már hajót kapni, bármennyire kértem, bármit ígértem, az ablak alatt elevezők közül egy sem állott meg s így kínos munkátlanság közt kellett a református templom s a Cukor-utca felől a segélykiáltásokat hallani. Éjjel érte el a víz magassága legnagyobb fokát, a főgarádicsnak negyedik fokáig jött. Ekkor 29 láb, 7 hüvelyk és 5 linea volt a Duna legelső állása felett.

Március 16-án pénteken reggel felé a vízözön szállni kezdett...

Mai számunkban bemutatjuk az emléktáblát, melynek leleplezését bizonytalan időre elhalasztották.

KÉT MAGYAR TUDÓS HALÁLA.

A magyar tudományos világnak két halottja van. Az egyik a jognak, a másik az orvostannak volt jeles tanára. Mindketten egyforma időségek voltak, éltök derekán ragadta el őket a halál.

Schulek Vilmos 1843-ban született Budapesten; testvéröccse volt Schulek Frigyesnek, a

földre ment a berlini és heidelbergi egyetemekre s utazott egyéb külföldi államokban is. 1870-től 1884-ig a latin nyelv és irodalom tanára volt a budapesti református gimnáziumban s egyúttal az egyetemen mint magántanár előadta a magyar magánjogot, 1884-től fogva főleg az irodalmi munkásságra adta magát, s két irányban: a jogi tudomány művelésében s a latin klasszikus irodalom ismertetésében érdekes munkát végzett. Az előbbi körből néhány jó iskolai könyvön kívül nagyobb munkái is maradtak: a magyar állam közigazgatási jogáról szóló műve az alapvető munkák közé tartozik a közigazgatási jog terén, még nagyobb fontosságú a Werbőczy Tripartitumának általa készített fordítása; ugyancsak ő fordította a milléniumba kiadott Corpus Juris egy részét. — Mai számunkban bemutatjuk a két tudós arcképét.

COPPERFIELD DÁVID ÉLETE ÉS VISZONTAGSÁGAI.

Irta Dickens Károly. 26

Az ifjúság számára átdolgozta Mikes Lajos.

Erről körülbelül hat hét eltelte után értesültem. Ez idő alatt állandóan gyótró kinokat álltam ki, s mikor Mills kisasszonytól megtudtam, hogy az én szíven sebzett kis Dóram, valahányszor engem említenek előtte, még mindig annyit mond csak: — «Ó, szegény apus! Ó, drága apus!» — akkor igazán azt gondoltam, hogy most már legjobb lesz, ha öngyilkos leszek. Mills kisasszonytól tudtam meg azt is, hogy Dóranak nincs más rokona, csak két nagynénje, Spenlow úr hajadon nővérei, akik Putneyben laknak és sok esztendő óta nem érintkeztek már fivérével, legfeljebb ha véletlenül találkoztak. Nem mintha valaha összeveszték volna vele (mondotta Mills kisasszony), de mikor Dóra keresztelője alkalmából csak teára hívták meg őket, holott ők arra tartottak igényt, hogy ebédre legyenek hivatalosak, irásban abbéli véleményüknek adtak kifejezést, hogy «valamennyi érdekelt fél szempontjából legjobb lesz», ha a teáról is elmaradnak. Azóta elváltak útjaik; ők mentek a maguk útján, és fivérök ment a magáén.

Ez a két hölgy fölbukkant most elvonult magányából, s azt ajánlták Dóranak, hogy menjen hozzájuk lakni Putneybe. Dóra keblükre borult és zokogva így kiáltott:

— Elmegek, nénikém! De kérlek, hozzátok magatokkal Mills Juliát és Jipet is!

SCHULEK VILMOS.

Mátyás-templom jeles újjáépítőjének. Orvosi tanulmányait a budapesti egyetemen kezdte s Bécsben fejezte be, ahol a híres Arlt tanítványa s később asszisztense volt. Itt sajátította el a szem-operálásban azt a jártasságot, amely hírnevét mint szemorvosnak megalapította s tudományos elméleti ismereteinek alapjait is itt vetette meg. 1872-ben az akkor felállított kolozsvári egyetemre hívták meg a szemészet tanárának, de alig hogy itt felszerelte klinikáját, két év múlva már a budapesti egyetem tanára lett.

Csiky Kálmán a jász-nagy-kún-szolnokmegyei Kenderesen született 1843-ban. Iskoláit Kisújszálláson, Eperjesen és Debrecenben végezte. Itthoni tanulmányai végeztével, 1865-ben kül-

El is mentek valamennyien nemszóra a temetés után.

Hogy szakítottam időt magamnak arra, hogy Putney körül kószáljak, igazán nem tudom, de találtam rá útat-módot, hol így, hol úgy, hogy meglehetősen gyakran arra felé barangoljak. Mills kisasszony, hogy minél pontosabban teljesítse a barátsággal járó kötelességeit, naplót vezetett. Hébe-korba találkozott velem a mezőn, s ilyenkor felolvasta vagy (ha erre nem ért rá) kölcsön adta a naplóját. Ó, mennyire megbecsültem a följegyzéseit!

Mills kisasszony és Mills kisasszonynak a naplója volt akkor egyedüli vigasztalom. Látni őt, aki nem sokkal előbb Dórát látta, keresni Dóra nevének kezdőbetűjét a napló részvételtjes lapjain, egyre szerencsétlenebbé válni társaságában: ez volt akkor szívem sebének egyedüli balsama. Mintha kártyavárban éltem volna, amely összeomlott, s a romok közt csupán Mills kisasszony meg én maradtunk volna meg.

XXXI.

A néném, aki, azt hiszem, kezdett már komolyan nyugtalankodni véget nem érő levertségem miatt, kijelentette, hogy nagyon szeretné, ha elmennék Doverba s meggyőződném róla, rendben van-e minden a bérbe adott villában és ugyanazzal a bérlővel mindjárt meg is hosszabítanám a szerződést.

Bár Mills kisasszonytól nem egykönnyen tudtam elszakadni, mégis szívesen beleegyeztem a néném ürügyül használt kívánságába, mivel alkalmat nyújtott arra, hogy néhány nyugodt órát Ágnessel tölthessek. Megkérdeztem a jó doktortól, adhatna-e három napi szabadságot, s mivel a doktor is kívánatosnak tartotta, hogy pihenjek egy kicsit, elhatároztam, hogy elutazom.

A villában mindent megfelelő rendben találtam. Miután elintéztem ott azt az apró ügyet, amellyel a néném megbízott, s egy éjszaka ott aludtam, másnap korán reggel átgyalogoltam Canterburybe. Tél volt megint s a friss, hideg, szeles nap és a messze elnyúló főenyves lapály lelket öntöttek kissé reményeimbe.

Mikor Canterburybe értem, szelid örömmel kóborogtam a régi utcákon s nyugodtabb lettem és megkönnyebbült a szívem. Ott voltak még mindig a régi címtáblák, a régi nevek a boltok fölött, s a boltokban a régi emberek. Oly régen volt, amikor kis diák voltam ott, hogy szinte esodálozom, mily keveset változott azóta a város; de aztán eszembe jutott, hogy voltaképpen én magam is alig változtam. Különös, de úgy volt, mintha az a megnyugtató hatás, amely lelkemben elválaszthatatlan volt Ágnestől, érezhető lett volna az egész városban, ahol Ágnes lakott.

Wickfield úr házába érkezvén, abban az alacsony, kis földszinti szobában, ahol hajdanta Heep Urias szokott üldögelni, most Micawber úr körmölt szorgalmasan. Birói talára emlé-

keztető fekete ruha volt rajta s a nagy, testes ember alig fért a szűk irodába.

Micawber úr nagyon megörült a viszontlátásnak, de kissé meg is zavarodott. Nyomban Urias-hoz akart vezetni, de én visszautasítottam az ajánlatát.

— Ismerem a házat a régi időből, hiszen emlékszik, — szóltam — s feltalállok magam is a lépcsőn. Hogy izlik a jogtudomány, Micawber úr?

— Kedves Copperfield, — felelt Micawber úr, — az olyan emberre nézve, aki meg van áldva a képzelőtehetség magasabb rendű képességeivel, a jogi tanulmányok közben nagyon kellemetlen az a sok apró részlet, amelyben ez a tudomány bővelkedik.

Majd elmondta, hogy most ő a bérlője Heep Urias régi házának, s hogy a felesége nagyon örülne, ha vendégül láthatna újra saját hajlékában.

Megkérdeztem tőle, vajjon eddigelé meg lehet-e elégedve Heep barátja viselkedésével? Felkelt, hogy meggyőződjék, jól be van-e csukva az ajtaja, mielőtt halkán így válaszolt:

— Kedves Copperfield, az olyan ember, aki pénzügyi zavarok nyomásával küzd, hátrányban van a legtöbb emberrel szemben. Ez a hátrány nem csökken, hogyha az anyagi nyomás következtében arra kényszerül az ember, hogy előre kiszedje a fizetését, mielőtt bekövetkeznék az esedékesség napja. Csak annyit mondhatok, hogy Heep barátom ama kívánságaimnak, amelyeket fölösleges volna részleteznem, oly módon tett eleget, hogy eljárása eszének és szívének egyaránt becsületére válik.

— Nem hittem volna, hogy bármiképp is nagyon bőkezűen bánják a pénzével, — jegyeztem meg.

— Bocsásson meg, — szólt Micawber úr kényszeredetten, — én úgy beszélek Heep barátomról, ahogy tapasztalásból ismerem őt.

— Örülök, hogy amit ön tapasztalt, ily kedvező, — válaszoltam.

— Nagyon lekötelez, kedves Copperfield, — szólt Micawber úr és dűdolgatni kezdett magában.

— Gyakran találkozik Wickfield úrral? — kérdeztem, hogy másra tereljem a beszélgetést.

— Csak elvétve, — szólt Micawber úr kicsinylően, — Wickfield úr, ha szabad így beszélnem, olyan ember, aki mindenben a legjobbat akarja, csak hogy bizony — szóval kiöregedett a dolgokból.

— Attól félek, hogy a társa igyekszik őt kiöregíteni, — szóltam.

— Kedves Copperfield, — szólt Micawber úr, miután egy ideig nyugtalanul feszengett a széken, — engedje meg, hogy egy megjegyzést tegyek. Én itt meghitt ember vagyok. Állásom bizalmi állás. Bizonyos kérdések firtatása, arra a meggyőződésre jutottam, jelenlegi kötelességeimmel összeférhetetlen, még a feleségem előtt

is, aki oly hosszú idő óta osztályosa viszontagságaimnak és rendkívül világos eszű asszony. Ennélfogva arra szeretném önt kérni, hogy baráti érintkezésünkben, amely, remélem, örökre zavartalan marad, húzzunk egy választóvonalat. A vonalon innen, — folytatta Micawber úr, miközben íróasztalán a vonalzójával szemléltette a szobán forgó választóvonalat, — ott van az emberi szellem egész birodalma, egy csekélység kivételével; a vonalon túl van ez a csekélység, más szóval Wickfield és Heep urak üzleti ügyei minden egyéb tartozékkal. Remélem, nem sértem meg ifjúkorom pályatársát, ha arra kérem, fontolja meg higgadtan ezt az indítványomat?

Bár Micawber úron oly kellemetlen változást vettem észre, amely nagyon rosszul állt neki, mintha új kötelességeit nem rá szabták volna, mégis úgy éreztem, hogy nincs jogom megsértődni. Meg is mondtam ezt neki, s ettől mintha megkönnyebbült volna, melegen megszorította a kezemet.

— Engedje meg, hogy biztosítsam róla, — szólt Micawber úr, — hogy Wickfield kisasszony teljesen elbűvölt. Kiváló fiatal hölgy, rendkívül bájos és figyelemreméltó erényekkel ékeskedik. Szavamra, — szólt Micawber úr, bámulatos előkelőséggel meghajolva, — hódolattal adózom Wickfield kisasszonynak! Hm!

— Ez legalább olyasvalami, aminek örülök, — válaszoltam.

Egyelőre elbűcsűztam Micawber úrtól, legszívesebb üdvözlétemet küldve családjá tagjainak. Mikor távozásom közben újra leült, kezébe vette a tollát s beletemette a fejét a nyakrafalójába, hogy kényelmesebben hozzáláthasson az íráshoz. Tisztán láttam, hogy mióta elfoglalta új állását, valami válaszfal emelkedett köztem és közötté, amely megakadályozta, hogy oly bizalmasan közeledjünk egymáshoz, mint hajdanában s amely teljesen megváltoztatta érintkezésünknek a jellegét.

A fura, ódon társalgóban, bár számos nyoma volt benne Heepné közellétének, nem volt senki sem. Betekinttem a szobába, amely még mindig Ágnes szobája volt, s láttam, hogy Ágnes szép, ódon íróasztala előtt ül, a kandalló mellett, és ír.

Mikor elálltam a világosságot, föltekintett. Mennyire megörültem, hogy amikor meglátott, figyelmes arca felragyogott s édes tekintettel és nyájas vendéglátással fogadott.

— Ah, Ágnes! — szóltam, mikor egymás mellett ültünk. — Mostanában nagyon, de nagyon nélkülöztem magát!

— Igazán? — szólt Ágnes. — Már megint! És ilyen hamar?

A fejemet ráztam.

— Nem tudom, Ágnes, hogy miképp, de mintha híjával volnék bizonyos lelkierőnek, amelyre szükségem volna. Maga annyira hozzászoktatott ahhoz itt, a régi, boldog időkben, hogy helyettem gondolkozzék; s én oly termé-

szetesnek találtam, hogy maga a tanácsadóm és a támaszom, hogy igazán azt hiszem, elmulasztottam szert tenni erre a lelkierőre.

— S melyik az a lelkierő? — kérdezte Ágnes jókedvűen.

— Nem tudom, hogy mondjam meg, — válaszoltam. — Azt hiszem, komolyság és kitartás van bennem.

— Bizonyos vagyok benne, — szólt Ágnes.

— És türelmem is van, úgy-e Ágnes? — kérdeztem kissé tétovázva.

— Hogyne volna, — felelt Ágnes nevetve. — Meglehetősen adag.

— És mégis — szóltam — olykor oly nyomorult, oly kedvetlen vagyok, oly állhatatlan és oly határozatlan, mikor a sarkamra kellene állnom, hogy úgy érzem, híjával vagyok — hogy is nevezzem? — talán az önbizalomnak.

— Nevezzük így, ha akarja, — szólt Ágnes!

— Helyes! — feleltem. — Már most látja? Maga Londonba jön, én bizalommal magához fordulok, s azon nyomban tisztában vagyok vele, mi a céloim és merre kell haladnom. Majd megint útat tévesztek; eljövök ide s egy pillanat alatt más emberré leszek. Azok a körülmények, amelyek miatt kétségbeestem, nem változtak meg, mióta beléptem ebbe a szobába; de e rövid időköz alatt valami jótékony befolyás hatalmába kerültem, amely átalakít, még pedig úgy, ahogy a javam kívánja! Miféle befolyás ez? Micsoda fitkos hatalma van magának, Ágnes? Ágnes lehorgaszott fövel a tűzbe nézett.

— A régi nóta folytatása, — szóltam. — Ne nevéssen ki, ha azt mondom, hogy ugyanazt éreztem kis dolgokban, amit most érezek nagy dolgokban. Régi bajaim döreségei voltak, a mostaniak komoly bajok; de valahányszor elkerültem fogadott nővéremtől...

Ágnes rám pillantott, — ó, mily mennyei tekintettel! — s kezét nyújtotta, amelyet megcsókoltam.

— Valahányszor nem volt mellettem Ágnes, maga, hogy tanácsával támogasson és helyeselje, amit kezdtem, mindig megbotlottam és mindenféle bajba keveredtem. S ha aztán végül eljöttem magához (aminthogy mindig eljöttem), béke és boldogság derült rám. Most is úgy jövök haza, mint a kifáradt vándor, s itt áldott nyugalomra lelek.

Oly mélyen átéreztem azt, amit mondtam, oly őszintén elérzékenyültem, hogy a hangom elfulladt, kezembe temettem az arcom, és sirva fakadtam. A tiszta igazságot írom! Bár sok ellentmondás és következetlenség volt bennem, úgy, mint a legtöbbünkben; bár sok minden történhetett volna egészen másképp, még pedig sokkal jobban; bár sok mindent cselekedtem makacsul elnyomva szívem jobb sugallatát: minderről semmit sem tudtam. Azt tudtam csak, hogy áhitatos komolyság vett rajtam erőt, mikor éreztem azt a békét és nyugalmat, amely Ágnes közelében eltöltött.

Szelid, testvéries modorával, ragyogó szemével, gyöngéd hangjával s azzal az édes nyugodtsággal, amely réges-régen szent helyé avatta előttem azt a házat, amely otthona volt, csakhamar rávett Ágnes arra, hogy leküzdjem ellágyulásomat s elmondjam mindazt, ami utolsó találkozásunk óta történt.

— Több mondanivalóm nincs egy betű sem, Ágnes, — szoltam, mikor végére jutottam valomásomnak. — Most magába vetem minden bizodalimat.

— Csakhogy nem belém kell ám vetnie, Trotwood, — felelt Ágnes, nyájasan mosolyogva, — hanem másvalakibe.

— Dórába? — szoltam.

— Mindenesetre.

— No hát, Ágnes, — szoltam kissé megzavarodva, — mindeddig nem említettem még, hogy Dórában kissé bajos... a világért sem mondanám azt, hogy nem bízom benne, mert a legtisztább, legigazabb lélek, — de kissé bajos, — igazán, nem is tudom, Ágnes, hogy fejezzem ki magamat. Félnék kis teremtés, könnyen megjíjed és kétségbeesik. Nemrégiben, az édes atyja halála előtt, mikor helyénvalónak találtam, hogy szóba hozzam előtte... de ha lesz türelme végig hallgatni, elmondom majd úgy, ahogy történt.

Igy aztán elbeszéltem Ágnesnek mindent, hogy hogyan vallottam be a szegénységemet, hogy hoztam szóba a szakácskönyvet, a háztartás számadásait és a többit és a többit.

— Ó, Trotwood! — tiltakozott Ágnes mosolyogva. — Megint csak fejfel rohant a falnak, úgy, ahogy szokott! Hiszen a legkomolyabban küzdhetett volna céljáért, hogy előbbre jusson a világban, anélkül is, hogy így elhirtelenkedje a dolgot azzal a szerető szívével, tapasztalatlan, félnék kis leánnyal. Szegény Dóra!

Soha sem hallottam még annyi édes, elnéző jóságot kicsendülni emberi hangból, mint amikor Ágnes ezt a választ adta. Mintha csak azt láttam volna, hogy gyöngéd bámúlattal magához öleli Dórát, s miközben tapintatosan védelmébe veszi, hallgatag szemrehányással illet tüzes hamarkodásomért, amellyel megriasztottam gyöngé kis szivecskáját. Mintha csak azt láttam volna, hogy Dóra a maga búbajos mesterkéletlenségében dédelgeti Ágnes, hálálkodik neki, hizelegve védelmét kéri ellenem, s gyermeki ártatlanságának egész hevével szeret engem.

Ó, mily hálás bámúlattal tekintetem Ágnesra! Mintha együtt láttam volna őket, a tündöklő jövődében, mint két egymáshoz illő jóbarátot, egymásnak díszére válván!

— Mitévő legyek hát, Ágnes? — kérdeztem, miután egy ideig szótlanul a tűzbe néztem. — Mi volna a leghelyesebb?

— Én azt hiszem, — szolt Ágnes, — az a legbeesetesebb eljárás, hogy levelet ír Dóra néniének. Magának nem az a véleménye, hogy minden titkolódzás méltatlan eljárás volna?

— De az. Ha maga is azt hiszi, — szoltam.

— Én ugyan nem igen ítélték eféle dolgokban, — felelt Ágnes, tétovázó szerénységgel, — de annyi bizonyos, hogy az érzésem azt súgja — szóval, úgy érzem, hogy a bújkalás és titkolódzás nem méltó magához.

— Nem méltó hozzám, de attól tartok, Ágnes, hogy csak annyiban nem, amennyiben magatúláságon jó véleménnyel van rólam, — választoltam. (Folyt. köv.)

AZ ISKOLA VILÁGÁBÓL.

Március 15.

Az egyetemi ifjúság ünnepe.

Az ünneplésben már délelőtt előljárt az egyetemi ifjúság, fényes matinéjával, amelyet a Vigadóban rendezett. Sok ezer ember töltötte meg zsúfolásig a nagytermet, a kistermet, sőt a karzatot is. A nagyteremben az első sorokat a hölgyek nagy serege foglalta el. Az egyetemi polgárok csapatokként vonultak föl. Délelőtt tíz órakor egybegyűlt az ünnep népe s a dobogóra kitűzték az Egyetemi Kör zászlóját.

A matiné műsorát pontban tíz órakor az egyetemi zenekar nyitotta meg Kéler Béla Rákóczi-nyitányával. Ezután Lindner Ernő műegyetemi hallgató mondott lelkes megnyitó beszédet, majd pedig Pável Ferenc joghallgató szavaltta el a Talpra magyar-t. Ősz Ferenc, az ifjúság ünnepi szónoka beszédében a nagy nap jelentőségéről szökölt.

Az ünnepi szónokok sorában Ballagi Aladár dr. egyetemi tanár következett ezután, ki szép és lelkes beszédében Kossuth Lajos alakjával foglalkozott s történelmi jelentőségét méltatta. Végül még Madarász József, az ősz képviselő is beszélt az ifjúsághoz.

A fővárosi intézetek:

A budapesti VIII. ker. áll. főgimnázium önképzőköre szépen ünnepelte meg március idusát. A műsor a következő volt: Himnusz. Előadta az énekhar. Elnöki megnyitó. Tartotta Niklay Péter, az önképző kör ifj. elnöke. Talpra magyar. Szavaltta Hortobágyi Tibor VII. A o. t. Március 15. Írta Osztrovszky Antal VIII. B o. t. Vonósnyegyes. a) Lavotta: Első Szerelem. b) Allaga: Régi magyar táncnóta. Előadták: Kovács Lajos VIII. B o. t., Kelemen Imre VIII. A o. t., Kvcisdli Károly VII. A o. t., Csomafáy Sándor. Arany: Koldús-ének. Szavaltta Strausz Ödön VII. A o. t. Arany: Honvéd özvegye. Szavaltta Izsó László VIII. A o. t. Kuruc dalok. Előadta az énekhar.

A Róser-tanintézet önképzőköre folyó évi március hó 15-én délelőtt 9 órakor ünnepélyt rendezett a következő műsorral: Himnusz, énekelte az intézet énekara. Megnyitó beszéd, mondta Róser János igazgató úr. «Rákóczi Ferenc Rodostón», melo dráma, szavaltta Révész Mihály felső o. t., zongorán kísérte Hertzka József alsó o. t., gordonkán kísérte Lissák Gy. Viktor tanár úr. Ünnepi beszéd, mondta dr. Révay Zoltán tanár úr. Részletek Hubaytól és Schuhmanntól, hegedűn előadta Bárdos Béla felső o. t., zongorán kísérte Hertzka József alsó o. t. Ábrányi Kornél: Mi a haza? szavaltta Kurja Jenő középső o. t. «Nagyapó és unoka», duett, szövegét írta Pór Kornél felső o. t., zenéjét összeállította Hertzka József alsó o. t., énekelte Grosz Ernő és Löffelmann Jenő felső o. t., zongorán kísérte Hertzka József alsó o. t.

Ábrányi Kornél: Március 15-ike, szavaltta Máriaassy Miklós középső o. t. Szózat, énekelte az intézeti énekhar.

A vidéki intézetek:

Az újvidéki Vörösmarty-önképző kör március 15-én a márciusi nagy napok emlékére díszgyűlést rendezett a következő műsorral: Petőfi-Lányi: Csatadal, Énekelte az ifjúsági énekhar. Ünnepi beszéd. Tartotta Jánky László főgimn. tanár. Nemzeti dal. Petőfitől. Szavaltta Csabai István VIII. o. t. Az ünnep jelentőségének méltatása. Felolvasta Kardos László VIII. o. t. Petőfi: «A magyarok istene». Szavaltta Parcsetch László VII. o. t. Hunyadi-induló. Előadta az ifjúsági zenekar.

Az ungvári kir. kath. főgimnázium ifjúsága március 15-iki ünnepélyének műsora a következő volt: Kölcsey Himnusza. A zenekar kísérete mellett énekelte az ifj. vegyeskar. Nemzeti dal. Petőfitől. Szavaltta Fekete Béla VIII. o. t. Maschke H.: Kakuk és fülemile. Előadta az ifj. zenekar. Ünnepi beszéd. Írta és elmondta Kaminszky László VIII. o. t. Szabadságharci dalok. Szent-Gálytól. A zenekar kísérete mellett énekelte az ifj. vegyeskar. Március 15-én. Szabolcska Mihálytól. Szavaltta Tarnai Aladár VIII. o. t. Kuruc-nóták. Dzubay I., Kustán A. s Lányi I. VIII. o. tanuló hegedűkísérete mellett tárogaton előadta Fekete Béla VIII. o. t. Március 15-én, színmű egy felvonásban, Pásztor I.-től. Szereplők: 48-as öreg honvéd Dzubay István VIII. o. t., Ilonka, Sándor unokái Rochlitz Vilma úrhölgy, Farkas Ernő VIII. o. t. Rákóczi-induló. A zenekar kísérete mellett énekelte az ifj. vegyeskar.

A lóvai kegyes-tanítórendi főgimnázium ifjúsága szintén sikerült ünnepet rendezett március 15-én. A műsor a következő volt: Fohász. Előadta a főgimn. énekhar. Ünnepi beszéd. Tartotta Konkoly-Thege Sándor VIII. o. t., önképzőköri elnök. «Ezer év után», Pósa Lajostól. Szavaltta Kozma Gyula VII. o. t. Czinka Panna nótája. Zongorán játszotta Konkoly-Thege Sándor VIII. o. t., hegedűn kísérte Molnár József VI. o. t. Felolvasott Pólya József VIII. o. t. Bercesényi nótája. Előadta a főgimnáziumi zenekar. «Rákóczi beszél», Ábrányi Emiltől. Szavaltta Rohonyi Oszkár V. o. t. Népdal egyveleg. Előadta a főgimn. énekhar. «Petőfi a Hortobágyon», Váradai Antaltól. Zenéjét szerzte Kún László. Szavaltta Bellan Sándor VIII. o. t., zongora-, hegedű-, gordonka- és ének-kisérettel. Induló. Előadta a főgimn. ének- és zenekar.

A karcagi ev. ref. gimnázium tanári kara a «Petőfi-önképző kör» közreműködésével folyó hó 15-én a nemzeti szabadság emlékűnnepét a következő sorrendben tartotta meg: I. A templomban: Délelőtt 9 órakor imádkozott Joó András ev. ref. s. lelkész. II. A tornacsarnokban: Honszerellem. Beleznay Antaltól. Énekelte az ifjúsági énekhar. «Talpra magyar!» (Nemzeti dal, Petőfi Sándortól.) Szavaltta Marhás Géza VI. o. t. Kossuth. Balla Miklóstól. Szavaltta Bárczi Béla V. o. t. Fölolvasott Fazekas Gyula gimn. vallástanárr. «Kossuth Lajos azt izente». Hazafias dal, énekelte az ifjúsági énekhar. 1848 március 15. Petőfi Sándortól. Szavaltta Platzter Géza V. o. t. Március 15-én. Ábrányi Emiltől. Szavaltta Zelovics Kálmán VI. o. t. Rajta fiúk! Nyizsnyai népdalaiból, énekelte az ifjúsági énekhar.

A csurgói ev. ref. főgimnázium «Csokonai-önképző kör»-e március 15-ét díszüléssel ünnepelte meg, mely nagyszámú közönség előtt a következő műsor-

ral folyt le: Himnusz. Elnöki megnyitó. Mondta dr. Horváth József tanár úr. Kuruc-dalok. Tárogaton előadta Kovács Sándor ének-zene tanár úr. Ünnepi emlékbeszéd Tartotta E. Szabó Dezső VIII. o. t. Kozma A.: «Szabadság napja.» Szavaltta Nagy Jenő VIII. o. t. «Szabadság-dal.» Énekelte a főgimn. énekhar. «1848 március 15.» Írta és felolvasta Benkő József VII. o. t. Petőfi: «Nemzeti dal.» Szavaltta Guricsky Nándor VIII. o. t. Szózat.

A nyitrai gimnázium ifjúsága is szép ünnepély keretében ülte meg március 15-ét. Az ünnepi beszédet Weszprémi Dezső gimn. tanár úr mondotta el.

Gyászhr. A szegedi városi főgimnázium egyik derék tanulója: Fodor Géza e hó 18-án elhunyt. Az intézetnek legkitűnőbb deákja szállott vele sírba. A megboldogult sírját osztálytársai sírkövel fogják megjelölni. Béke hamvaira!

FEJTÖRŐ.

Történelmi kérdés:

Ki volt az a római hadvezér, aki Kr. e. 241-ben a karthagói flottát megverte? Hol verte meg?

Számtani kérdés:

Melyik az a szám, melynek hétszerese és heted-része 250-et ad eredményül? (Molnár Elek.)

Képrejtvény:

Megfejtési határidő 1905 április 2.

24. számban közölt fejtörő kérdések megfejtése:

Számtani kérdés: A kap 1212, B 808, D 101, C 404 koronát. — Történelmi kérdés: Flaminus. — Képrejtvény: Elkopott él.

Helyesen fejtették meg: Kampfner Gyula, ifj. Várady Miklós, H. Nagy Jenő, Zelliger Ferenc, Morberger Gyula, Husz Béla, Milutinovits Corinna, Vojnich Guidó, Recht Károly, Piblinger Ernő, Thirring Gusztáv. Nagy István, Bihar Aladár, ifj. Zurányi Gyula, Móricz Károly és Sándor, Stern Imre, Márton Dezső, Steiner Marcell, Bence Dezső, Lefkovicz Vilmos, Mattanovich Csaba, Strömpl Jenő, Csasz Károly, Markbreit Imre, debreceni országos tanító-árvaházi nagy fiúk, Günther Tivadar, ifj. Issekutz Aurél, Kürti Pál, Schletter Ödön, Kalisch fivérek, Zetl Ágoston, Szőnyi Sándor, ifj. Borbély Gyula, Eisele Gusztáv, Chikán Bendegúz, Weisz Sándor és Fülöp, Kormos Zoltán, Teleki Elemér és Barna, Simkó Oszkár, Schweitzer Oszkár, Fölföldy Sándor, Ferderber Artur, Rosenberszky Ödön, Bartha Zoltán, a szolnoki polgári fiúiskola önképzőköre, Veres László, Grosz Pál, Báthory Gábor, Brummer Imre, Barta Pál.

A kitűzött könyvjutalmat (Baksay Sándor: Dáma) Mattanovich Csaba gimn. IV. o. t., pancsovai előfizetők nyerte meg.

SZERKESZTŐI TELEFON.

L. V. (Ipolykeszi). Résztvevő soraiért fogadja őszinte köszönetünket. Embertársaink szeretete a hitet táplálja szívünkben, ez pedig drága kincs, mely a nagy költő szavai szerint tűrni és remélni tanítja meg a szenvedő szívet. — N. J. Jakab Ödönnek eddig a következő költemény-kötetei jelentek meg: «Hangok az ifjúságból», «Nyár», «Pásztortüzek». Nagyobb verses elbeszélései: «Argirus», «Szilágyi és Hajmássy». Próza művei: «Maroszei történetek», «Az élet», «A falu», «Komédiák». Mindeniket megveheti lapunk kiadóhivatalánál (Franklin-Társulat, Budapest, IV., Egyetem-utca 4.). — G. L. («Anyám»). Nemes érzés sugalta, de költői ihlet nem bugzolt a szívében, mikor írta. Édes anyja szeretettel fogja elolvasni, de a nyilvánosság elé hozni fölösleges volna. — K. M. 1. Budapesten is van cs. és kir. hadapródiskola. Mindennemű kérdésre megkapja a felvilágosítást, ha onnan az édes apja tájékoztatást kér. 2. Bannlakónak kell okvetlenül lennie; a díjak különbözők: vannak teljeseen ingyen helyek, vannak félárúak is. — S. M. Kérdésére már a múlt számunkban megfelleltünk. Olvassa el a szerkesztői telefont. — N. L. (Zenta). 1. Aki a fiúmei kereskedelmi tengerészeti akadémia növendéke akar lenni, annak a felvételtől való folyamodványát legkésőbb augusztus 25-ig kell benyújtania az intézet igazgatóságához. 2. A másik folyamodványt is oda kell küldeni. — K. P. S. (Léva). Mindig csak az utolsó gyűlésről szóló tudósítást tessék beküldeni. — S. J. Tudósítására nem írta rá, hogy melyik intézetnek, melyik önképzőköréről van szó. — D. J. Legközelebbi számunkban ismét megjelenik. — S. M. (Ujvidék). Levele valószínűleg elveszett; írjon meg egyszer. — H. J. (Budapest). Madách Luciferjével behatóan foglalkozik Palágyi Menyhért «Madách élete és költészete» c. könyve. Palágyi azt hiszi, hogy Lucifer alakjának megteremtésénél a költő előtt, Szontágh Pál alakja lebegett. Sok irodalomtörténetíró Goethe «Faustjának hatását látja e tragédiában. — B. M. (Budapest). 1. Rejtvényeket közöljük, de máskor ird a közlésre szánt rejtvényeket külön-külön darab papírosra. A megfejtést természetesen mellékelned kell, mert mi bizony nem értünk rá arra, hogy a hozzáánk beérkező rejtvényeket még meg is fejtjük. 2. A Kisfaludy- és Petőfi-Társaság teljesen önálló irodalmi társaságok, melyeknek semmiféle kapcsolatuk nincsen az Akadémiával. 3. A helyes alak: fogsz.

OLVASÓINKNAK.

A «Tanulók Lapja» XII. évfolyamának első feléve a mai számmal befejeződött s következő számunkkal kezdjük meg a második felévet. Ebből az alkalomból fordulunk lapunk olvasóihoz a régi szeretettel és bizalommal.

Eddig is az volt minden törekvésünk, hogy a *Tanulók Lapja* a magyar ifjúságnak legjobb barátja, lelki vezetője, tanácsadója, munkásságának irányítója, nemes szórakoztatója legyen; ezentúl is még fokozottabb mértékben igyekezzünk, hogy a *Tanulók Lapja* élénk, változatos tartalmával ezt a nemes célt szolgálja.

A második felévben folytatólag közöljük és befejezzük *Dickens Károly* világhírű regényét

Copperfield Dávid-ot,

amely olvasóink osztatlan tetszésével találkozott. Ennek befejezése után sorra kerül *Verne Gyula*-nak, a nagynevű francia írónak a legújabb regénye, a

Világ ura,

melyet *Gábor Andor* fordított le a *Tanulók Lapja* számára.

A Copperfielddel párhuzamosan közöljük *Jancsó Benedek*-nek, a jeles tollú írónak

Reguly Antal élete,

című gyönyörűen megírt művét, melyben örök emléket állít egy magyar tudósnak, akit a nemzet- és hazaszeretet a tudomány rettenthetetlen hőségévé avatott. Méltó párja lesz ez a mű *Jancsó Benedek* másik művének, a «Kőrösi Csoma Sándor életé»-nek, melyet szintén a *Tanulók Lapja*-ban közöltünk.

E hosszabb közleményeken kívül minden számban lesz szakértelemmel és ízléssel megírt több ismeretterjesztő közlemény az irodalmi élet, a természet-tudományok, a történelem köréből.

Ezeknek a közleményeknek helyes megválasztására különös gondot fordítunk, mert eddigi tapasztalataink szerint az iskolában szerzett ismereteknek kiegészítésére szolgálnak s így hathatósan hozzájárulnak ahhoz, hogy a magyar ifjúság tartalmas, komoly ismeretek megszerzésére fogékony legyen.

Rovataink fel fogják ölelni az iskolai életnek minden általános érdekű mozzanatát, figyelemmel kísérjük az irodalmi élet jelentősebb eseményeit s időről-időre beszámolunk olvasóinknak a tudomány legújabb vívmányairól.

Fejtető rovatunkban elmekepző rejtvényeket közlünk s a rejtvények megfejtői között hétről-hétre értékes könyveket sorsolunk ki.

Hogy azonban a mi buzgólkodásunknak méltó sikere lehessen, szükségünk van olvasóink támogatására. Szaporítani kell a lap előfizetőinek a számát. Azok, akik híveink, toborozzanak újabb híveket mert minél nagyobb lesz olvasóink gárdája, annál tartalmasabbá és értékesebbé tehetjük ezt a lapot, mely immár tizenkét éve hűséges odaadással szolgálja a magyar ifjúság szellemi fejlődésének szent ügyét. Hadd váljék a *Tanulók Lapja* a magyar tanuló ifjúság közös szellemi táborává s e tábornak minden katonája ismeretekben gyarapodjék, közös lelkesedéssel és szeretettel dolgozzék majd a magyar nemzet javára.

A *Tanulók Lapja* minden vasárnap megjelenik 16 oldal terjedelemben, szép képekkel illusztrálva.

Előfizetési ára	egész évre 9 kor. 60 fillér
	félévre 4 " 30 "
	negyedévre 2 " 40 "

Előfizethetni a kiadóhivatalnál (Franklin-Társulat, Budapest, IV., Egyetem-utca 4.). Legcélszerűbb, ha az előfizetési díjat postautalványon küldik be a *Tanulók Lapja* kiadóhivatala címén.

Azoknak, akik tíz előfizetőt gyűjtenek, a kiadóhivatal egy évig ingyen küldi meg a *Tanulók Lapját*, azokat pedig, akik tíz előfizetőnél kevesebbet gyűjtenek, értékes könyvjutalomban részesíti

A «Tanulók Lapja» szerkesztősége és kiadóhivatala.

Ne vegyetek mást, mint

Nemzeti rajzeszközt.

Kapható minden papir- és könyvkereskedésben. 10954

TANULÓK LAPJA

KÉPES HETILAP AZ IFJÚSÁG SZÁMÁRA

GAAL MÓZES

KIADJA A FRANKLIN-TÁRSULAT

1905

TIZENKETTEDIK ÉVFOLYAM

II. FÉLÉV.

BUDAPEST

FRANKLIN-TÁRSULAT

MAGYAR IROD. INTÉZET ÉS KÖNYVNYOMDA.